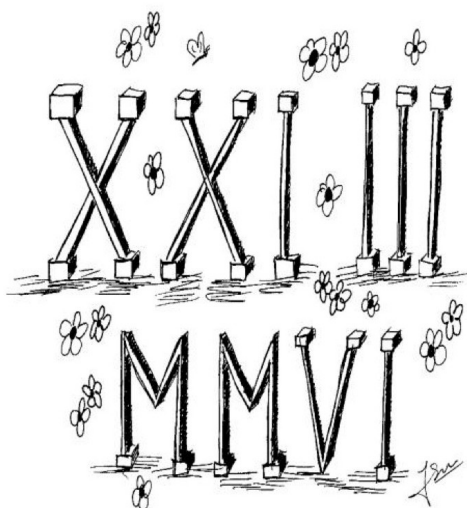


(Dwa)tysiąckroć

XXI wiek. Od ponad pięciu lat. I problem. Pojawił się pewnie wcześniej, ale mimo to wciąż zdaje się być nierozwiązany (choć nie dla wszystkich). „Urodziłem się w tysięcznym dziewięćsetnym osiemdziesiątym (...)” – tak nikt z nas pewnie nie powie (i dobrze). Zawsze mówimy: rok **TYSIĄC DZIEWIĘĆSET osiemdziesiąty trzeci/czwarty/piąty**, podobnie pierwszy król Polski koronowany był w roku **TYSIĄC dwudziestym piątym**. Zjazd Gnieźnieński odbył się w roku **TYSIĘCZNYM**, a nieprzestępny był na przykład rok **tysiąc DZIEWIĘĆSETNY**. Ostatnim rokiem zeszłego wieku był rok **DWUTYSIĘCZNY**. I tu – problem. Bo się nam ta forma spodobała. Niestety, dziś mamy rok **DWA TYSIĄCE szósty**, potem będą **DWA TYSIĄCE jedenasty** czy **DWA TYSIĄCE pięćdziesiąty piąty**, **dwa tysiące setny**, a po **dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiątym dziewiątym** nastąpi **trzytysięczny**. Liczebnik **!dwutysięczny szósty** jest zatem utworzony **BŁĘDNE**.

Na podstawie powyższych przykładów można sformułować regułę, która mówiłaby, że formę porządkową w wielowyrzutowych liczebnikach porządkowych przyjmują jedynie wyrazy odpowiadające dwóm ostatnim cyfrom danej liczby. Jeśli te cyfry są zerami, formę

porządkową ma jedynie wyraz nazywający liczbę oznaczoną ostatnią niezerową cyfrą. Mamy zatem: **1234. – tysiąc dwieście trzydziesty czwarty**, **1230. – tysiąc dwieście trzydziesty**, **1200. – tysiąc dwusetny**, **1000. – tysięczny**, **1200000. – milion dwustutysięczny**. Z często błędnie tworzonych form: **300. – trzechsetny**, **400. – czterechsetny** (podobnie: **trzechsetlecie**, **czterechsetlecie**).



Skorośmy już przy liczebnikach porządkowych: **JEDYNĄ** poprawną formą ich zapisu z użyciem cyfr arabskich (z wyjątkiem dat – o tym dalej) jest postawienie po liczbie kropki (tak jak w poprzednim akapicie). **BŁĘDNE** jest zapisywanie ich w postaci **!6-ty**, **!1wszy**, **!19-szy**. Można ponadto, co często nawet lepiej wygląda, zapisywać je cyframi rzymskimi, wówczas bez kropki: **XX wiek**,

IV piętro, **III rok studiów**, **wielomian III stopnia**, **filtr IV rzędu** itp. Podobnie, zapis z użyciem końcówki fleksyjnej – **! II-go**, **! V-go** – jest błędny. W nazwach jubileuszy polecałbym jednak używać cyfr arabskich: **20-lecie**, **300-lecie**, **750-lecie**, **1000-lecie** (aby być konsekwentnym; bo skoro **XX-lecie**, to **CCC-lecie**, **M-lecie**, **DCCL-lecie**? chyba jednak nie...).

Wyjątkiem jest zapis dat. Ani po liczbie oznaczającej kolejny dzień miesiąca, ani po liczbie określającej rok **NIE** stawiamy

kropki: **13 marca 2006 roku**. Podobnie – kropka nie pojawia się przy zapisie godziny: **zaczynam o 10 rano**. Jeśli jednak chcemy wyrazić odstęp w czasie, kropki użyjemy: **zaczynam 5. godzinę zajęć, mieszkam tu 3. rok**.

A skoro już o datach: słownik interpunkcyjny podaje trzy formy krótkiego zapisu daty:

13 III 2006, 13.03.2006 i 2006-03-13,

przy czym ostatnia nie jest zalecana do używania gdzie indziej niż w komputerach. Nie ma innych poprawnych zapisów. Zwróćmy uwagę, że jeśli miesiąc zapisany jest cyframi rzymskimi, kropek nie ma.

Często powielanym błędem jest nazwa miesiąca w złym przypadku: jeśli jest częścią pełnego zapisu daty, MUSI być w dopełnieniu, np. **15 listopada 2005 roku**. W domyśle bowiem mamy słowo „dzień” – **piętnasty dzień listopada dwa tysiące piątego roku**. Przypomnijmy: nie ma kropek, mimo że pojawiają się dwa liczebniki porządkowe.

Dosyć często używamy liczebnika „półtora”. I być może nie zdajemy sobie sprawy, że jego forma zależy od rodzaju rzeczownika, do którego się odnosi. Dla rodzajów męskiego i nijakiego będzie to właśnie „półtora”, ale dla żeńskiego – „półtorej”. Mamy więc: **półtora roku, półtora kilometra, półtora litra, półtora ciastka**, ale: **półtorej szklanki, półtorej puszki**. I w żadnym wypadku inaczej.

Jak zwykle, czekam na Wasze listy: Grzegorz.Wielgoszewski@zak.pwr.wroc.pl. Nowych czytelników zapraszam ponadto na stronę WWW naszego miesięcznika, gdzie w archiwum znaleźć można poprzednie artykuły z tej rubryki, które ukazały się od października zeszłego roku.

Grzegorz Wielgoszewski